ECLI:LV:AT:2023:0731.A420340217.27.L
Lieta Nr. A420340217, SKA-849/2023
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2023.gada 31.jūlijā

[1] Senātā saņemta pieteicēja /pers. C/ blakus sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 12.jūnija spriedumā ietverto lēmumu, ar kuru noraidīts /pers. C/ pieteikums par lietas nodošanu jaunai izskatīšanai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

[2] Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 12.jūnija spriedumā ietvertais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicējs 2023.gada 28.februāra pieteikumā ir izteicis lūgumu nodot lietu jaunai izskatīšanai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 14.marta sprieduma neatceltajā daļā, jo atbildētāja pusē lietā tika pieaicināta normatīvajam regulējumam neatbilstoša iestāde un netika pieaicināta Būvniecības valsts kontroles biroja augstāka iestāde – biroja direktors. Tāpat lietā netika pieaicinātas trešās personas – Būvniecības valsts kontroles birojs un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, kuru tiesību un pienākumu apjomu ietekmē un nosaka lietā pieņemtais spriedums.

[2.2] Administratīvā procesa likuma 357.panta pirmā daļa noteic, ka tiesa, izskatījusi pieteikumu par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, pārbauda, vai apstākļi, uz kuriem norāda pieteicējs, atzīstami par jaunatklātiem apstākļiem saskaņā ar šā likuma 353.pantu. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 353.panta 1.punktam par jaunatklātiem apstākļiem atzīstami būtiski lietas apstākļi, kas pastāvēja lietas izskatīšanas laikā, bet nebija zināmi tiesai.

Izskatāmā lieta ir zaudējumu atlīdzināšana par nepamatotu valsts civildienesta attiecību izbeigšanu ar pieteicēju un augstāka iestāde, kura izskata atlīdzinājuma prasījumu, atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 18.panta pirmajā daļā noteiktajam ir Ekonomikas ministrija. Tāpēc nav konstatējami pieteicēja minētie apstākļi, ka atlīdzinājuma prasījums netika izskatīts normatīvajam regulējumam atbilstošajā iestādē.

[2.3] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 28.panta pirmajā daļā noteiktajam par trešo personu administratīvajā procesā var būt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses attiecīgais administratīvais akts var ierobežot vai kuru var skart tiesas spriedums lietā.

Ievērojot, ka abas pieteicēja minētās iestādes ir valsts pārvaldes sistēmas vienības un saistībā ar pieteicēja prasījumiem nevar rīkoties kā privāto tiesību subjekts, kā arī valsts pārvaldes iestādēm nav savu interešu (Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta ceturtā daļa), tad pieteicēja arguments par šo iestāžu pieaicināšanu trešo personu statusā nav pamatots.

[2.4] Līdz ar to secināms, ka lietā nav konstatējami jaunatklāti apstākļi, kuru dēļ lieta būtu skatāma no jauna.

[3] Par apgabaltiesas spriedumā ietverto lēmumu pieteicējs iesniedza blakus sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Apgabaltiesa nepareizi interpretējusi Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 18.panta pirmo daļu. No minētās normas izriet, ka atlīdzinājuma pieprasījuma iesniegums nekavējoties pārsūtams augstākai iestādei vai citai normatīvajos aktos noteiktajai iestādei (lēmējiestādei). Attiecīgi lēmējiestādei būtu jābūt ārējā normatīvā aktā noteiktām pilnvarām lemt par tiesībām izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu.

Lietā nav Būvniecības valsts kontroles biroja lēmuma par atlīdzinājuma piešķiršanu pieteicējam, tātad Ekonomikas ministrijai pārraudzības kārtībā nav nekā ko pārbaudīt un/vai atcelt. Tā kā lietā nav konstatēta arī biroja prettiesiska bezdarbība, tad nav par ko dot rīkojumu pieņemt lēmumu. Tādējādi Ekonomikas ministrija nevarēja lemt par personai daļēji labvēlīga akta izdošanu konkrētajā gadījumā, jo šāda kompetence ministrijai nav noteikta ar ārējo normatīvo aktu. Tātad Ekonomikas ministrijas lēmums pieņemts *ultra vires*.

Lietā nav piemērota tiesību norma, kuru vajadzēja piemērot, t.i., Administratīvā procesa likuma 74.panta pirmās daļas 2.punkts, kas novedis pie pieteikuma par lietas nodošanu jaunai izskatīšanai nepareizas izlemšanas. Atlīdzinājuma prasījums netika izskatīts normatīvajam regulējumam atbilstošajā iestādē. Lēmējiestāde ir Būvniecības valsts kontroles birojs kā augstāka iestāde, nevis Ekonomikas ministrija. Pārkāpti piekritības noteikumi, kas pats par sevi ir būtisks procesuālo noteikumu pārkāpums, jo noved pie pieņemtā lēmuma spēkā neesības uz likuma pamata.

[3.2] Apgabaltiesa nepamatoti nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 28.panta otro daļu. Apgabaltiesas atteikums pamatots ar normām, kuras nevajadzēja piemērot (Administratīvā procesa likuma 28.panta pirmo daļu un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta ceturto daļu).

Lēmums faktiski pamatots ar pieņēmumu, ka iestādes neatrodas ar privātpersonu salīdzināmā stāvoklī. Tā kā atlīdzinājuma apmēra jautājumu izlemšanā ir piemērojami civiltiesību principi, arī Būvniecības valsts kontroles birojs un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra atradās privātpersonai pielīdzināmā stāvoklī. Ja administratīvais akts vai spriedums faktiski aizmuguriski noteiktu mantiska rakstura pienākumus privātpersonai, privātpersonas nepieaicināšana noteikti tiktu uzskatīta par neatbilstošu personas tiesībām uz taisnīgu tiesu. Tādējādi gan birojs, gan aģentūra bija jāpieaicina lietā, jo šīs iestādes ir salīdzināmā stāvoklī ar privātpersonu un lietā faktiski ir izspriežamas tikai mantiska rakstura domstarpības. Savukārt nepieaicināšana uzskatāma par jaunatklātu apstākli.

[3.3] Apgabaltiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 5.pantā iekļauto privātpersonas tiesību ievērošanas principu, jo lēmums par pieteikumu par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem nemotivēti iekļauts spriedumā, tādējādi tieši pēc apgabaltiesas iniciatīvas būtiski apgrūtinot pieteicējam piekļuvi tiesai. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 357.panta trešajai daļai lēmums, ar kuru noraidīts pieteikums par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, ir pārsūdzams ar blakus sūdzību. Blakus sūdzības iesniegšana ir nesalīdzināmi vieglāka un pieejamāka juridiskā procedūra jebkurai personai, jo tā nav apgrūtināta ar tādām īpaša veida prasībām, kuras sūdzības iesniedzējam ir jāievēro attiecībā uz kasācijas sūdzības pieņemamību izskatīšanai. Blakus sūdzības izskatīšanas kārtībā strīdus jautājums tiek vērtēts pēc būtības, savukārt kasācijas sūdzības izskatīšanas kārtība ir noteikta Administratīvā procesa likuma 325.–328.pantā noteiktajā ierobežotā apmērā. Apgabaltiesa izvēlējusies personai visnelabvēlīgāko, vissarežģītāko juridisko procedūru. Minētais tieši noved pie sprieduma nelikumības tā pārsūdzētajā daļā, jo būtiski sašaurina vērtējamo apstākļu loku un tādējādi arī nelikumīgi mazina pieteicēja iespējas saņemt labvēlīgu lēmumu.

[4] Pieteicējs pamatoti norāda, ka apgabaltiesa savā spriedumā ir ietvērusi arī lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, un šāds lēmums ir pārsūdzams blakus sūdzības kārtībā. Neskatoties uz to, ka apgabaltiesa spriedumā ir norādījusi nepareizu lēmuma pārsūdzības kārtību, tas neierobežoja pieteicēja tiesības iesniegt blakus sūdzību. Ņemot vērā, ka pieteicējs pārsūdz tieši apgabaltiesas spriedumā ietverto lēmumu, senatoru kolēģija uz pieteicēja iesniegto sūdzību neattiecina kasācijas sūdzības izvērtēšanas principus, bet gan to izvērtē kā blakus sūdzību.

[5] Attiecībā uz pieteicēja argumentiem par jaunatklātiem apstākļiem norādāms senatoru kolēģija atzīst, ka apgabaltiesas secinājumi ir pareizi un ka pieteicēja norādītie apstākļi par iestāžu kompetenci un nepieciešamību kādu iestādi pieaicināt kā trešo personu lietā nav uzskatāmi par jaunatklātiem apstākļiem atbilstoši Administratīvā procesa likuma 353.panta 1.punktam. Apgabaltiesa ir pamatojusi, kāpēc pieteicēja norādītās iestādes izskatāmajā gadījumā neatrodas salīdzināmā situācija ar privātpersonu un tāpēc nav pamata piemērot Administratīvā procesa likuma 28.panta otro daļu.

[6] Pieteicējs iesniedza blakus sūdzību, pievienojot tai maksājuma uzdevumu kā apliecinājumu par drošības naudas samaksu.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 124.panta trešajai daļai pieteicējam par blakus sūdzību bija jāmaksā drošības nauda 15 *euro* apmērā. No blakus sūdzībai pievienotā maksājuma uzdevuma, kā arī Tiesu Informācijas sistēmas pieejamās informācijas konstatējams, ka pieteicējs ir iemaksājis drošības naudu 70 *euro* apmērā

Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta trešās daļas 2.punkts noteic, ka drošības naudas pārmaksāto daļu atmaksā uz personas iesnieguma pamata bez tiesas (tiesneša) nolēmuma normatīvajos aktos par drošības naudas iemaksāšanu un atmaksāšanu noteiktajā kārtībā, ja samaksāta lielāka drošības nauda, nekā nosaka likums. Atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr. 85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 20.punktu drošības naudu, kas samaksāta Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta trešajā daļā minētajos gadījumos, atmaksā, ja attiecīgs iesniegums Augstākajā tiesā iesniegts triju gadu laikā no dienas, kad drošības nauda ir iemaksāta.

Līdz ar to pieteicējam ir tiesības iesniegt iesniegumu Augstākajā tiesā (Senātā) par drošības naudas pārmaksātās daļas 55 *euro* apmērā atmaksu.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 320.[1]pantu senatoru kolēģija var pieņemt vienbalsīgu lēmumu par atteikšanos izskatīt blakus sūdzību, ja tā ir acīmredzami nepamatota.

Pārbaudot pārsūdzēto spriedumā ietverto lēmumu, ar kuru noraidīts pieteicēja lūgums par lietas nodošanu jaunai izskatīšanai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, blakus sūdzību un lietas materiālus, senatoru kolēģija atzīst par pareizu Administratīvās apgabaltiesas spriedumā ietvertajā lēmumā secināto, savukārt pieteicēja blakus sūdzība ir acīmredzami nepamatota.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 320.[1]pantu, 324.panta pirmo daļu un 338.panta astoto daļu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt izskatīt /pers. C/ blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 12.jūnija spriedumā ietverto lēmumu, ar kuru noraidīts /pers. C/ pieteikums par lietas nodošanu jaunai izskatīšanai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore L. Slica Senators E. Darapoļskis Senatore V. Krūmiņa